

Силабус
навчальної дисципліни
Основи науково-дослідної та грантовопроектної діяльності
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма: Логопедія. Спеціальна психологія

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Галузь знань: 01 Освіта

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Викладач (і)	Цибуляк Наталя Юріївна
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/fdssso/structure-fdssso/kaf-psychology/composition-kaf-psychology/tsibulyak/
Контактний тел.	+380502096868
Е-mail викладача:	nata.tsibulyak@gmail.com
Графік консультацій	ЧТ, 14.30-16.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
4/120	20	20	80	Залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: наука, вчений, дослідження, методи, курсова, проєкт, грант, заявка.

Мета викладання навчальної дисципліни «Основи науково-дослідницької та грантовопроектної діяльності» полягає в підготовці висококваліфікованих, конкурентоздатних фахівців, спроможних організувати, планувати та проводити науково-дослідницьку діяльність.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою

формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей. СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

PH1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

PH2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

PH15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

Зміст курсу:

Заліковий кредит 1. Науково-дослідницька діяльності: загальнотеоретичні основи

Вступ до науково-дослідницької діяльності

Визначення науки та її головної функції. Основні аспекти визначення науки та її роль в суспільстві. Головна функція науки у розвитку суспільства та розв'язанні проблем.

Класифікація наук і їх різновидів. Поділ наук на групи та підгалузі. Визначення та основні різновиди наукових дисциплін. Науково-технічний потенціал України. Важливість науково-технічного розвитку для країни.

Вчений як особистість

Розвиток творчого мислення та підходів до розв'язання проблем. Психологічні риси діяльності вчених та особливості розумової праці.

Організація наукового дослідження

Етапи організації дослідження та їх характеристика. Фази наукового дослідження: від постановки завдання до висновків. Особливості кожного етапу та їх роль у процесі дослідження. Вибір проблеми та теми дослідження, конкретизація проблеми. Процес визначення та обрання наукової проблеми. Методи конкретизації і формулювання наукових цілей та завдань. Основи методики планування наукового дослідження та застосування системного підходу. Створення дослідницького плану та розподіл завдань. Використання системного підходу для організації та контролю процесу дослідження.

Інформаційна база наукових досліджень

Роль інформації у наукових дослідженнях та класифікація наукових документів. Важливість доступу до інформації для наукового дослідження. Різновиди наукових документів та їх класифікація. Структура та призначення наукових документів. Аналіз структури наукових статей, монографій, дисертацій тощо.

Призначення та роль кожного елементу наукового документа. Принципи збору інформаційного матеріалу для досліджень.

Методи пошуку та відбору інформації для наукових досліджень. Оцінка якості та достовірності джерел інформації.

Заліковий кредит 2. Методи наукових досліджень

Загальні методи наукових досліджень

Підходи до класифікації загальних методів наукових досліджень. Дедуктивний та індуктивний методи. Аналіз, синтез, та моделювання як загальні методи досліджень. Логічні закони та правила в наукових дослідженнях. Роль логічних законів у наукових роботах. Правила формулювання гіпотез та тез. Використання логічних аргументів для обґрунтування дослідницьких висновків. Правила аргументації та їх роль у наукових роботах. Структура аргументації в науковому дослідженні. Використання доказів та підтверджень для підтримки аргументів. Контраргументація та обговорення альтернативних поглядів.

Спеціальні методи наукових досліджень

Методи збору та узагальнення інформації. Види даних та джерела їх збору. Методи опитування, спостереження, інтерв'ю та їх застосування. Узагальнення даних: статистичні методи та інші методи обробки інформації. Методи аналізу та їх застосування у наукових дослідженнях. Основні методи аналізу даних: кількісний та якісний аналіз. Використання аналітичних методів для виявлення закономірностей та тенденцій. Підходи до інтерпретації результатів аналізу. Методи прогнозування, моделювання, програмно-цільовий та евристичні методи.

Курсова та випускна роботи: їх характеристика, підготовка, написання та захист. Вступ до курсових та випускних робіт. Визначення курсової та випускної роботи. Різниця між курсовою та випускною роботою. Цільове призначення та важливість курсових та випускних робіт у навчанні. Вибір теми роботи. Постановка завдання та формулювання мети дослідження. Збір та аналіз літературних джерел. Структура та оформлення роботи. Заголовок та вступ. Теоретична частина: огляд літератури та теоретичні концепції. Методологія дослідження. Аналіз результатів та їх обґрунтування. Висновки та рекомендації. Список використаних джерел.

Заліковий кредит 3. Основи грантовопроектної діяльності

Проекти, гранти і стипендії

Значення грантів та стипендій як джерела фінансування та підтримки для проектів та досліджень у галузі спеціальної освіти. Різні типи проектів та їх визначення. Проектні ініціативи в бізнесі, науці, громадянському секторі та освіті. Виділення ключових характеристик різних типів проектів, включаючи цілі, тривалість, обсяг та склад учасників.

Проектний цикл та основні етапи. Знайомство із проектним циклом: від постановки завдань до оцінки результатів. Розгляд основних етапів проектного циклу та їх важливість для успішної реалізації проекту.

Інструменти та ресурси для пошуку грантів та проєктів

Огляд онлайн-платформ та баз даних, які допомагають в пошуку фінансування. Роль бібліотек, наукових установ і громадських організацій у наданні інформації про гранти та можливості фінансування. Аналіз бюджетних потреб проєкту та визначення загальної суми фінансування.

Оцінювання та відбір проєктів

Критерії оцінювання проєктів: як вони працюють. Огляд типових критеріїв, за якими оцінюються проєкти в процесі відбору. Роль об'єктивності та чіткості критеріїв у забезпеченні справедливості відбору.

Процедура відбору та фінансування проєктів. Кроки та етапи відбору проєктів: від подання заявки до рішення про фінансування. Питання проєктної оцінки, консультації з експертами, та оцінка ризиків перед прийняттям рішення.

Організація команди та робота над проєктом

Роль та вибір учасників проєкту. Визначення функцій та обов'язків кожного учасника проєкту. Оцінка потреб у різних навичках та компетенціях та вибір відповідних спеціалістів. Роль менеджера проєкту. Визначення ролі менеджера проєкту та його відповідальностей. Основні навички та компетенції, необхідні для ефективного управління проєктом. Організація роботи команди та встановлення комунікаційних процесів. Методи побудови ефективних команд та створення сприятливого робочого середовища. Встановлення системи комунікації в команді та взаємодії зі стейкхолдерами проєкту.

Заліковий кредит 4. Наукові проєкти: від ідеї до концепції проєкту

Визначення цілей та завдань проєкту

Процес вибору ідеї проєкту та її новизна. Розгляд процесу генерації ідей для проєкту та визначення критеріїв вибору ідеї. Роль інноваційного мислення у виборі та розвитку ідеї проєкту. Процес формулювання загальної мети проєкту та конкретних цілей, які слід досягти. Зв'язок між метою, цілями та завданнями проєкту.

Встановлення SMART-цілей (специфічних, вимірюваних, досяжних, релевантних, часово обмежених). Розгляд методу SMART для формулювання конкретних та міряних цілей проєкту. Важливість визначення обмежень часу та досяжності цілей.

Планування та управління проєктом

Формування робочих пакетів та створення діаграми Ганта. Основи структуризації проєкту на робочі пакети (Work Breakdown Structure - WBS). Використання діаграми Ганта для візуалізації та управління ходом виконання проєкту.

Управління ризиками та їх аналіз

Визначення поняття ризику в контексті проєкту та його впливу на результати.

Процедури і методи аналізу та управління ризиками під час проєкту.

Процедура подання заявки

Кроки та етапи підготовки заявки на фінансування проєкту. Вимоги до формату та змісту проєктної заявки, а також важливі моменти для успішного її подання.

Методи навчання:

Передбачається поєднання широкого спектру методів навчання, зокрема словесно-ілюстративного, репродуктивного, методу проблемного викладення, частково-пошукового або евристичного, дослідницького методу тощо.

Основними формами роботи в процесі вивчення дисципліни «Основи науково-дослідної та грантовопроєктної діяльності» є лекції, практичні заняття, а також самостійна робота здобувачів вищої освіти. Словесно-ілюстративний метод використовується під час лекцій для подачі основних теоретичних концепцій та понять. Лектор використовує словесну ілюстрацію, щоб пояснити складні поняття або концепції через приклади, малюнки, діаграми тощо. Репродуктивний метод може бути використаний на практичних заняттях, коли студенти повторюють і відтворюють отримані знання та навички. Наприклад, студенти можуть розв'язувати завдання, які вимагають застосування теоретичних концепцій. Метод проблемного викладання може бути використаний на практичних заняттях для вирішення складних завдань та проблем. Студенти мають аналізувати та розв'язувати конкретні ситуації, що вимагають застосування здобутих знань.

Дослідницький метод може включати в себе проведення студентами власних досліджень, наприклад, в рамках курсових робіт. Студенти мають можливість самостійно вивчати певну проблему та презентувати власні результати.

Самостійна робота студентів передбачає, що студенти самостійно опрацьовують лекційний матеріал, вивчають джерела літератури, готують доповіді і виконують завдання викладача. Цей метод сприяє розвитку самостійності та самоорганізації.

Індивідуальні консультації дозволяють студентам звертатися до викладача поза навчальними заняттями для отримання додаткової допомоги та консультацій з питань навчання.

Ці різні методи навчання використовуються для забезпечення різноманітного підходу до навчання студентів та сприяють їхньому глибокому розумінню та осмисленню матеріалу в дисципліні "Основи науково-дослідної та грантово-проєктної діяльності".

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політики, якими керується цей курс, ґрунтуються на ПОВАЗІ. Наш курс – це експериментальний простір: ми всі вчимося, і для цього потрібно ставити питання, випробовувати нові ідеї, ризикувати, ПОМИЛЯТИСЯ та приходити до нових думок поглядів самостійно та разом. Вам пропонується експериментувати з вашими ідеями. Також від вас очікується терпіння, увага та повага до однокурсників, коли вони перевіряють свої нові ідеї. І ще один принцип – це ЦИФРОВА ТОЛЕРАНТНІСТЬ (терпимість до технічних збоїв та затримок як з

боку студентів, так і з боку викладача), оскільки технології є невід'ємною частиною курсу.

Відвідування та запізнення

Присутність студентів на заняттях є бажаною, але система штрафних балів не застосовується. У дистанційному форматі роботи це передбачає можливість вступати в активну взаємодію з іншими учасниками.

Академічна доброчесність

У нашому університеті академічна доброчесність передбачається за замовчуванням. Це означає, що всі здані роботи є результатом вашої розумової праці та творчості. Якщо ви подали роботу когось іншого, повністю або частково, без належного цитування, завдання не буде прийняте і буде оцінене в 0 балів (без права перескласти).

Використання штучного інтелекту (у тому числі ChatGpt в цьому курсі) призначено для поліпшення навчання. Студенти мають бути готові взаємодіяти з інструментами штучного інтелекту на основах етичних принципів відповідальності та доброчесності. Тому обов'язково робити посилання при використанні таких інструментів у своїх роботах.

В академічних спільнотах плагіат представляє серйозне порушення довіри та може спричинити тяжкі наслідки, включаючи дисциплінарні стягнення.

Виконання завдання з запізненням, виправлення оцінок, відпрацювання

За виконання завдань із запізненням без поважної причини передбачено штрафні бали (- 30% від запланованої кількості балів за завдання).

Час відповіді викладача

Відповідь на запити електронною поштою можна отримати впродовж 48 годин. Відповідь між подачею письмової роботи та отриманою оцінкою впродовж тижня.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

Рекомендована література. Ілюстративні матеріали до курсу. Практичний матеріал (техніки, вправи) до курсу.

Система оцінювання та вимоги:

Поточний контроль є обов'язковим заходом контролю здобувачів вищої освіти. Основним його завданням є оцінка рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи, повноти та якості засвоєння здобувачами навчального матеріалу за темами, змістовими модулями навчальної дисципліни та виконання індивідуальних завдань відповідно до робочої програми навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється викладачами впродовж семестру. Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється здобувачам вищої освіти у журнал академічної групи після кожного контрольного заходу.

Поточний контроль може проводитися у формі фіксованих виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань (з науковими повідомленнями, рефератами), письмового експрес-контролю, перевірки конспектів занять, розв'язання та моделювання професійно зорієнтованих ситуацій, підготовки творчих проєктів, а також у формі тестування.

Нарахування рейтингових балів за формами поточного контролю здійснюється за такими *критеріями оцінювання* як: повнота та логічність знань, володіння понятійним апаратом, вміння аргументувати та робити власні висновки; враховується характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо); глибина знань, їх зв'язок з практикою, інтегрування з суміжними дисциплінами; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач, вміння планувати діяльність відповідно до програмових вимог, добирати ефективні методи та прийоми відповідно до поставлених завдань, творчо підходити до розв'язання професійно зорієнтованих ситуацій.

Шкала нарахування рейтингових балів

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Рейтингове оцінювання курсу аудиторних занять та самостійної роботи:	
1.1	Підготовка фіксованого виступу	1-5 балів
1.2	Участь у обговоренні питань плану аудиторних занять	1-5 балів
1.3	Використання додаткових літературних джерел, анотації статей	1-5 балів
1.4	Підготовка міні-проєкту	1-5 балів
1.5	Підготовка наукового повідомлення	1-5 балів
1.6	Самостійне опрацювання окремих питань	1-5 балів
1.7	Тестування	1-5 балів
1.8	Складання інтелектуальної карти	1-5 балів
2	Форми модульного контролю:	
2.1	Глибоке розкриття всіх питань	5 балів
2.2	Повна, коротка відповідь	4 бали
2.3	Коротка відповідь з кількома помилками	3 бали
2.4	Неповна відповідь	2 бали
2.5	Неповна відповідь зі значною кількістю недоліків	1 бал
2.6	Незадовільна відповідь	0 балів

Форми і зміст поточного контролю з кожного змістового модуля визначаються в навчально-методичному забезпеченні.

Форма семестрового контролю є залік в обсязі навчального матеріалу, передбаченого її робочою програмою.

Мінімальний прохідний бал допущення до екзамену 25.

Максимальна кількість балів, що нараховується за екзамен 50 балів.

При цьому можливі два варіанта складання заліку:

1) в усній формі за питаннями у кількості 30 варіантів. Кожний варіант включає по три питання: перше та друге – передбачають перевірку засвоєних теоретичних положень зі психології загальної, що вимагає від здобувачів вищої освіти глибоких, міцних і усвідомлених знань; третє питання має практичну спрямованість і є перевіркою сформованості результатів навчання, слугує показником професійних умінь доцільного використання навчально-методичного матеріалу;

Критеріями оцінювання є:

Бали	Критерії оцінювання
40 – 50	Відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Спостерігається глибоке володіння матеріалом, здобувач висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
15 – 39	Відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
1 – 14	Відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання,

	припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.
--	--

2) в письмовій формі: 40 тестових завдань, кожне з яких оцінюється в 1 бал, та одне питання, що має практичну спрямованість й оцінюється у 10 балів.

Розподіл балів

№ заліково-кредиту та змістового модуля	Форми роботи						Кількість балів за модуль		залік		Загальна кількість балів		
	№ теми	Відповіді (усні та письмові)		Самостійна робота		Модульний контроль		50	Фактично	50	Фактично	100	Фактично
Кредит І			Фактично		Фактично		Фактично	50	Фактично	50	Фактично	100	Фактично
ЗМ І	1	5		5		5		25					
	2	5		5									
ЗМ ІІ	3	5		5		5		25					
	4	5		5									

Підсумкова оцінка

За підсумками навчання здобувач вищої освіти може отримати 100 балів.

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – екзамен.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка шкалою ЄКТС для всіх видів підсумкового контролю
90-100	А
78-89	В

65-77	C
50-64	D
35-49	FX
1-34	F

Список рекомендованих джерел

1. Бойко Ю. П. Основи наукових досліджень. Хмельницький: ХНУ, 2023. 138 с.
2. Сінчук О. М., Берідзе Т. М., Барановська М. Л. Основи наукових досліджень. Кременчук: Щербатих О. В., 2022.
3. Федорчук В. В. Методика наукових досліджень. Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г., 2022. 131 с.
4. Єрмошкіна О. В. Основи наукових досліджень. Дніпро: Журфонд, 2022. 227 с.
5. Ніконенко У. М. Основи методології та організації наукових досліджень. Львів: Укр. акад. друкарства, 2022. 168 с.
6. Литвин С. Х. Підготовка дослідницького проекту та презентація результатів наукових досліджень. Київ: Ліра-К, 2022. 267 с.
7. А. К. Бабіченка А. К. Основи наукових досліджень. Харків: Друкарня Мадрид, 2021. 133 с.
8. Костін Ю. Д. Теорія і методологія наукових досліджень. Харків: ХНУРЕ, 2021. 152 с.
9. Онищенко В. О. Основи наукових досліджень та науково-технічної творчості. Київ: Ліра-К, 2020. 278 с.

Інформаційні ресурси

Гранти Кабінету Міністрів України колективам молодих учених. Режим доступу: <https://ra.eenu.edu.ua/naukovi-zahody-ta-konkursy/grantovi-programy-stypendiyi-premiyi/granty-kabinetuministriv-ukrayiny-kolektyvam-molodyh-uchenyh/>

Національний портал програми Горизонт 2020. Режим доступу: <http://h2020.link/>

Державний фонд фундаментальних досліджень. Режим доступу: <http://www.dffd.gov.ua/index.php?lang=ua>

Програма академічних обмінів Відділу преси, освіти і культури Посольства США в Україні. Режим доступу: <https://ua.usembassy.gov/uk/education-culture-uk/exchange-programs-uk/academic-exchanges-uk/>

Німецька служба академічних обмінів DAAD в Україні. Режим доступу: <http://www.daad.org.ua>

Швейцарська національна наукова фундація. Режим доступу:
<http://www.snf.ch/en/Pages/default.aspx>